

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2019-04-15

Handläggare
Elin Höghielm
0151-191 16
Elin.Hoghielm@vingaker.se

Diarienummer
KS 2019/75

Svar på remiss från Finansdepartementet SOU 2018:74. Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår att

1. Kommunstyrelsen antar förvaltningens svar och överlämnar det till Finansdepartementet.

Beskrivning av ärendet

Utredningen av kostnadsutjämningsystemet syftar till att se över möjligheten att förenkla systemet samt delmodellernas aktualitet. Samhällsförändringar sker ofta snabbt. Förslaget innehåller betydande förändringar i delmodellerna för förskola, individ- och familjeomsorg samt i lönomodellen. I stort handlar de föreslagna förändringarna om att det ska tas större hänsyn till kommunens socioekonomiska förutsättningar. Förändringarna föreslås tillämpas tidigast från och med år 2020, men troligast från och med 2021. Kommunledningsförvaltningen har skrivit ett förslag till svar på remissen.

Ärendets beredning

Inom kommunledningsförvaltningen av ekonomichef och budgetstrateg. Dialog har även skett med ekonomichefer i länets övriga kommuner.

Bakgrund

Kostnadsutjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden. Alla invånare ska garanteras samma välfärd oavsett var i landet de bor. Utjämningsystemet behövs eftersom det mellan olika kommuner förekommer stora skillnader i åldersstruktur, geografiska förutsättningar, socioekonomisk struktur, folkhälsa osv. Systemet avser endast obligatorisk verksamhet. Kostnadsutjämningen ska *inte* utjämna för de kostnadsskillnader som beror på skillnader i ambitionsnivå, effektivitet och avgifter. Detta återspeglas istället genom skatteuttaget. Kostnadsutjämningen består av tio olika

delmodeller och är solidariskt finansierad inom kommunsektorn. Staten har ingen del i finansieringen. En vanlig missuppfattning är att utjämningsystemet ger kommuner och landsting kompensation för de kostnader man faktiskt valt att ha. Utjämning sker endast för de kostnader man *förväntas* ha givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar. Kostnadsutjämnningen är i allt väsentligt opåverkbar. Utredningen syftar till att se över möjligheten att förenkla systemet samt delmodellernas aktualitet. Samhällsförändringar sker ofta snabbt. Förslaget innehåller betydande förändringar i delmodellerna för förskola, individ- och familjeomsorg samt i lönomodellen. Förslaget innebär att 196 kommuner får ett förbättrat utfall, detta motsvarar 38 procent av befolkningen. Förändringarna föreslås tillämpas tidigast från och med år 2020, men troligast från och med 2021.

Förvaltningens ståndpunkt

Kommunledningsförvaltningen har skrivit ett förslag till svar på remissen. Kommunledningsförvaltningen anser att det är positivt att en översyn har genomförts och att det är nödvändigt att aktualisera och ompröva utjämnningen i takt med förändringar i samhället. Förenkling av systemet välkomnas. Kommunens verksamheter har de senaste åren haft en stor utmaning till följd av det asylmottagande som skett. Kommunens socioekonomiska situation medför också utmaningar som ska hanteras. Kommunledningsförvaltningen anser därför att det är positivt med de förändringar som föreslås så att större hänsyn tas till kommunens socioekonomiska förutsättningar. Däremot är förvaltningen tveksam till om tillräcklig hänsyn har tagits och kompenserats för i delmodellen för individ- och familjeomsorg. Kommunens kostnader för försörjningsstöd och placeringar av barn, unga och vuxna är höga och det hänger till stor del samman med faktorerna ovan.

När det gäller delmodellen för förskoleklass och grundskola innebär förslaget som lämnats att det nuvarande riktade statsbidrag om totalt 6 mdr kronor som Skolkommissionen ansvarar för, kvarstår. Kommunledningsförvaltningens uppfattning är att dessa pengar istället borde överföras till det generella statsbidraget och till delmodellen för förskoleklass och grundskola. Samma principer för ersättning avseende socioekonomiska faktorer bör gälla som i delmodellen för förskola och fritids.

Kommunens befolkning blir allt äldre. Delmodellen för äldreomsorg, som är den största delmodellen där mest pengar omfördelas, kommer att vara viktig framöver. Kommunledningsförvaltningen anser därför att det är nödvändigt att poängtera vikten av att modellens prislappar hålls uppdaterade så att utjämnningen blir så rättvisande som möjligt kommande år. Efterfrågan på och behovet av verksamhet inom äldreomsorgen kommer med hög sannolikhet att öka framöver och det medför ett kostnadstryck på kommunen.

Förvaltningen ser positivt på att det införs en ny delmodell för vuxenutbildning.

Förvaltningen ser för övrigt positivt på de förslag som föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Det förslag om förändringar i kostnadsutjämnningen som regeringens utredning medför innebär att Vingåkers kommun kommer att erhålla ett högre bidrag totalt avseende kostnadsutjämnningen. I vissa av systemets delmodeller ”vinner” kommunen och i vissa delmodeller ”förlorar” kommunen jämfört med nuvarande kostnadsutjämnings-system. I utredningen uppgår summan som kommunen totalt ”vinner”, om förslaget genomförs, till 901 kronor per invånare, vilket motsvarar drygt 8 mkr per år. Detta är preliminära beräkningar och kommer att justeras med aktuella uppräkningsfaktorer beroende på när införandet sker.

Bilagor

Svar på remiss ”Lite mer lika – översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting, SOU 2018:74”

Beslutet skickas till

Regeringskansliet, Finansdepartementet
Samtliga nämnder
Ekonomienheten

VINGÅKERS KOMMUN
Kommunledningsförvaltningen

Ralf Hedin
Kommunchef

Elin Höghielm
Ekonomichef